

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

22 iunie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte

Ion Guzun,

Judecători

Sergiu Daguța, Ghenadie Eremciuc,

cu participarea:

procurorului

Sergiu Crijanovschi,

avocatului

Igor Șcheau,

inculpatului (prin teleconferință) Alexandru Crețu,

a judecat, în ședință publică, recursul declarat de avocatul Igor Șcheau împotriva încheierii din 29 mai 2023 al Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat, în privința inculpatului

Crețu Alexandru XXXX

Termenul de examinare:
în instanța de recurs: 12.06.2023 -
22.06.2023.

Avocatul și inculpatul au susținut recursul în sensul declarat.

Procurorul s-a pronunțat pentru respingerea recursului și menținerea încheierii contestate.

Asupra recursului nominalizat, Colegiul Penal,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, Crețu Alexandru a fost condamnat în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal la 10 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

S-a aplicat față de Crețu Alexandru Ion măsura preventivă – arestul preventiv, până la intrarea sentinței în vigoare.

Termenul pedepsei aplicate urmând a fi calculat din momentul reținerii.

2. Avocatul Igor Șcheau a declarat apel în numele inculpatului, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat.

3. În cadrul judecării cauzei penale în ordine de apel, avocatul Igor Șcheau a înaintat o cerere privind înlocuirea față de inculpat a măsurii preventive - arestul preventiv, cu măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu.

Avocatul a invocat că în cadrul SUP a IP Leova a fost exercitată urmărirea penală în cauza penală cu nr. xxxx, privind învinuirea lui Crețu Alexandru de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Astfel, în cadrul cauzei penale vizate, prin ordonanța organului de urmărire penală, a fost dispusă și efectuată expertizei psihologico-psihiatrică a părții vătămate Trofim Larisa, în scopul de a răspunde la o serie de întrebări, fiind dispusă efectuarea expertizei de către experții din cadrul CML de pe lângă MS al RM și CNEJ de pe lângă MJ al RM.

Necâtând la acest fapt, apărarea nu a fost notificată despre dispunerea acestei expertize (art. 145 CPP), cu prezentarea ordonanței de dispunere a expertizei vizate și prezentarea acesteia pentru cunoștință apărării.

În rezultatul dispunerii expertizei vizate, în adresa SUP a IP Leova a parvenit raportul de expertiză judiciară cu nr. xxxx, xxxx din 20.12.2021 întocmit de către comisia de experți formată din Mardari Elena (expert psihiast), Antoci Angela (expert psihiast) și Pancenco Silvia (expert psiholog).

Dar, conform raportului de expertiză vizat nu au fost elucidate răspunsurile la întrebările expuse de partea apărării.

Mai mult, deși CNEJ de pe lângă MJ al RM, a solicitat plata pentru expertiza dispusă, în partea întrebărilor expuse de partea apărării, despre acest fapt apărarea nu a fost informată, organul de urmărire penală, în mod unilateral, continuând procedura de efectuare a expertizei vizate.

Prin urmare, în cadrul cauzei penale vizate, prin ordonanța organului de urmărire penală, a fost dispusă și efectuată expertiza medico-legală a părții vătămate Trofim Larisa, în scopul de a răspunde la o serie de întrebări, printre care aspectele vizând prezența leziunilor corporale în general și pe organele genitale ale acesteia, prezența deflorării și vechimii acesteia.

În rezultatul dispunerii expertizei vizate în adresa SUP a IP Leova a parvenit raportul de expertiză judiciară cu nr. xxxx din 01.09.2021 întocmit de către expertul judiciar medico-legal Iurie Verdeș și raportul de expertiză judiciară cu nr. xxxx din 11.10.2021, care însă nu stabilesc dacă corespunde vârsta părții vătămate cu aspectul ei fizic sau cu vârstă mai mare, la data și luna pretinselor fapte infracționale.

Rapoartele de expertiză vizate au fost comunicate învinuitului Crețu Alexandru și apărătorului acestuia, pe data de 17.02.2022, de către procuror, cu încălcarea termenului de 3 zile expus de CPP, apărarea rezervându-și totodată dreptul de a solicita ulterior dispunerea unei expertize medico-legale suplimentare în acest sens.

Partea apărării a depus cereri privind anularea expertizelor repetate medico-legală și psihiatrico-psihologică, în legătură cu încălcarea gravă a drepturilor apărării la dispunerea acestora, dar și dispunerea expertizei repetate, pentru înlăturarea abaterilor admise de organul de urmărire penală.

La 28.03.2022, apărarea a luat cunoștință cu ordonanțele din 18.03.2022 (două) și din 23.03.2022, prin care cererile menționate mai sus au fost respinse.

Iar la 29.03.2022, au fost depuse plângeri privind anularea ordonanțelor procurorului și dispunerea expertizelor repetate medico-legală și psihiatrico-psihologică, în legătură cu încălcarea gravă a drepturilor apărării la dispunerea acestora.

La 15.04.2022, apărarea a recepționat copii ale ordonanței din 11.04.2022 emisă de procurorul-șef al Procuraturii r-ului Leova, Panea Eduard, prin care plângerile din 29.03.2022 au fost respinse.

În sensul abaterilor menționate supra, în condițiile art. 313 CPP, apărarea a depus plângere la judecătorului de instrucție, care a fost expediată spre soluționare în instanța de fond (art. 297 alin. (4) CPP).

Avocatul a mai menționat ca în cadrul examinării cauzei penale în ordine de apel, la cererea părții apărării, la 03.05.2023 instanța de apel a numit expertiza judiciară repetată medico-legală și psihiatrico-psihologică în privința părții vătămate, iar efectuarea acestor expertize judiciare poate dura mai mult timp, în care inculpatul se va afla în stare de arest preventiv. Numirea expertizelor judiciare la etapa judecării cauzei penale în ordine de apel, se datorează erorilor admise la etapa de urmărire penală și la judecarea cauzei penale în fond, ce țin de încălcarea dreptului inculpatului la numirea și efectuarea expertizelor la etapa de urmărire penală, din care motiv consideră că, erorile autorităților nu urmează a fi puse pe umerii inculpatului și punerea acestuia într-o situație defavorabilă.

În dezacord cu aplicarea inculpatului prin sentința a măsurii preventive în formă de arest preventiv, apărătorul a menționat că, prima instanța nu și-a motivat în nici un mod aplicarea celei mai severe măsurii preventive – arestul preventiv, nefiind motivată imposibilitatea aplicării unei măsuri preventive de alternativă. Starea de lucruri în speță, relevă că inculpatul nici la urmărire penală și nici în instanța de judecată nu a comis acțiuni sau inacțiuni de împiedicare a bunului mers al procesului penal, nu s-a eschivat de la obligația de a se prezenta la organul de urmărire penală ori instanța de judecată, ori de câte ori a fost citat. A mai menționat avocatul că, riscul că inculpatul ar putea împiedica stabilirii adevărului este minim, iar în privința inculpatului ar fi posibilă aplicarea arestului la domiciliu, ori acesta are stabilit domiciliul permanent în s.Borogani, r-ul Leova, are familie cu un copil minor în vîrsta fragedă, la locul de trai se caracterizează pozitiv, anterior nu a fost supus răspunderii penale sau contravenționale.

4. Prin încheierea din 29 mai 2023 a Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat, cererea avocatului Igor Șcheau privind înlocuirea inculpatului măsurii preventive aplicate sub formă de arest preventiv la arest la domiciliu, a fost respinsă.

Instanța de apel a statuat că conform art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, în instanța de apel nu este prevăzută modificarea măsurii preventive în privința inculpatului, stabilită în sentința instanței de fond în conformitate cu prevederile pct. 5) alin. (1) art. 395 Cod de procedură penală.

Prin urmare, după cum reiese din conținutul Codului de procedură penală, și anume partea specială, Titlul II, Capitolul IV, Secțiunea 1, aceste prevederi ale legii exclud aplicarea prevederilor art. 186 și art. 329 Cod de procedură penală în instanța de apel.

Din conținutul art. 186 și art. 329 Cod de procedură penală, se stabilește că prevederile lor sunt aplicabile la examinarea chestiunii cu privire la aplicarea măsurii preventive în perioada urmăririi penale și examinării cauzelor penale în instanțele de fond, deoarece la instanța de apel conform prevederilor Codului de procedură penală, și anume partea specială, Titlul II, Capitolul IV, Secțiunea 1 nu se stabilește termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui.

Totodată, instanța de apel a stabilit că, perioada și limitele de termene de ținere a inculpatului în stare de arest nu este prevăzută, deoarece măsura preventivă inculpatului este stabilită conform prevederilor art. 395 alin. (1), pct. 5) Cod de procedură penală, prin sentința care nu este casată, iar examinarea cauzei penale în ordine de apel are loc conform prevederilor art. 414 alin.(1) Cod de procedură penală, și doar la constatarea încălcărilor, instanța de apel este în drept să caseze și să modifice sentința, inclusiv și în partea ce ține de măsura preventivă în privința inculpatului.

În acest sens, instanța de apel a relevat concluziile explicative redată la pct. 62 din Hotărârea nr. 1 din 15 aprilie 2013 a Plenului CSJ, despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu, cât și jurisprudența Curții Europene, unde în cauza *Savca vs. Republica Moldova*, Curtea a respins pretențiile reclamantului invocate în temeiul art. 5 §1 din Convenție privind detenția sa ilegală după pronunțarea sentinței de condamnare de instanța de fond, reamintind că detenția preventivă se încheie în momentul în care persoana deținută este eliberată și/sau îi este stabilită pedeapsa, fie și de către o instanță de fond (*a se vedea, Wemhoff vs. Germania, § 9; Labita vs. Italia [MC], hotărârea din 6 aprilie 2000, § 147; Kalashnikov vs. Federația Rusă, hotărârea din 15 iulie 2002, § 110; Solmaz vs. Turcia, hotărârea din 16 ianuarie 2007, § 23-24*).

5. Avocatul Igor Șcheau a declarat recurs, solicitând casarea acestei încheierii a instanței de apel, cu admiterea cererii privind înlocuirea inculpatului măsurii preventive arest preventiv cu arest la domiciliu.

În argumentarea recursului formulat, recurentul a invocat circumstanțele de fapt și de drept, cât și a reiterat argumentele indicate în cererea privind înlocuirea inculpatului măsurii preventive arest preventiv cu arest la domiciliu, depusă la instanța de apel (*pct.3 din prezenta decizie*).

6. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, audiind participanții la proces prezente în ședință, Colegiul penal ajunge la concluzie că recursul urmează a fi respins ca fiind inadmisibil din considerentele ce urmează.

Conform art. 420 alin.(2) Cod de procedură penală, încheierile instanței de apel pot fi atacate cu recurs numai o dată cu decizia recurată cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

Totodată, potrivit prevederilor art.437 alin.(2) Cod de procedură penală, încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

În conformitate cu art. 413 alin.(1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în prima instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art. 342 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheiere a instanței de judecată.

Încheierile privind măsurile preventive, de ocrotire și asiguratorii, recuzările, declinarea de competență, strămutarea cauzei, dispunerea expertizei, precum și încheierile interlocutorii, se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată.

Totodată, încheierile emise ca documente separate trebuie să corespundă tuturor rigorilor unei hotărâri judecătorești, trebuie să conțină partea introductivă, descriptivă și dispozitivul, trebuie să conțină informații privind data și locul adoptării, denumirea instanței și numele judecătorilor și a celorlalți participanți la proces, numărul cauzei penale și date privind inculpatul.

Încheierea trebuie să prevadă informații privind subiectul în legătură cu care a fost emisă această hotărâre, opinia părților, concluziile instanței și soluția propusă și trebuie să fie motivată, iar copia încheierii se cuvine a fi transmisă persoanei vizată și subiectului care urmează să o execute.

Potrivit art. 329 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea cauzei, instanța, din oficiu sau la cererea părților și ascultând opiniile acestora, este în drept să dispună aplicarea, înlocuirea sau revocarea măsurii preventive aplicate inculpatului. O nouă cerere de aplicare, înlocuire sau revocare a măsurii preventive poate fi depusă dacă au apărut temeiuri pentru aceasta, dar nu mai devreme decât peste o lună după ce încheierea precedentă privind această chestiune a intrat în vigoare sau dacă nu au intervenit noi împrejurări care condiționează noua cerere.

Conform art. 329 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul aplicării arestării preventive, hotărârea instanței poate fi atacată, în termen de 3 zile, în instanța ierarhic superioară cu recurs, care se va judeca conform prevederilor art. 311 și 312, care se aplică în mod corespunzător.

În conformitate cu art. 196 alin.(2) Cod de procedură penală, hotărârea judecătorului de instrucție sau a instanței cu privire la aplicarea sau înlocuirea măsurii preventive poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară, iar în cazul Curții Supreme de Justiție, recursul se examinează de alți trei judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Materialele cauzei penale atestă că, prin sentința din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, Crețu Alexandru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal al Republicii Moldova, și i s-a aplicat pedeapsa 10 ani închisoare cu executare în penitenciar de tip închis. Totodată, prin aceeași sentință, s-a aplicat fața de Crețu Alexandru măsura preventivă – arestul preventiv, până la intrarea sentinței în vigoare, iar termenul pedepsei aplicate s-a dispus a fi calculat din momentul reținerii.

Împotriva sentinței din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, pronunțate în cauza penală în privința lui Crețu Alexandru, avocatul în interesele inculpatului, a declarat apel și cauza penală se află spre examinare în ordine de apel la Curtea de Apel Comrat, inculpatul aflându-se în stare de arest în temeiul sentinței de condamnare, dispozitivul căreia, conform art. 395 alin.(1) pct.5) Cod de procedură penală, conține și dispoziția instanței judecătorești privitoare la măsura preventivă ce s-a aplicat inculpatului până când sentința va deveni definitivă.

Materialele cauzei penale mai atestă, că în cadrul judecării cauzei penale în ordine de apel, apărătorul inculpatului a depus o cerere prin care a solicitat înlocuirea măsurii preventive aplicate inculpatului arest preventiv cu una de alternativă, arest la domiciliu.

Prin încheierea din 29 mai 2023 a Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat, cererea avocatului Igor Șcheau privind înlocuirea inculpatului măsurii preventive aplicate sub formă de arest preventiv la arest la domiciliu, a fost respinsă.

Judecând recursul declarat împotriva încheierii menționate a instanței de apel, Colegiul penal precizează că, luând în considerație prevederile enunțate supra și ținând cont de categoria chestiunii apărute în timpul judecării cauzei în ordine de apel, instanța de apel corect a ajuns la concluzia adoptării unei încheieri aparte, în corespundere cu prevederile art. 342 alin. (2) Cod de procedură penală, ori cererea depusă de către apărătorul inculpatului s-a referit la măsura preventivă aplicată inculpatului prin sentința instanței de fond.

Totodată, Colegiul penal conchide, că în privința inculpatului Crețu Alexandru există o sentință de condamnare în baza căreia acesta este lipsit de libertate și deținut la moment în instituția penitenciară, iar persoana condamnată în prima instanță, fie că a fost sau nu în stare de arest până la acel moment, se găsește în situația stipulată de art. 5 (1) lit. a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în conformitate cu care, persoana privată de libertate și condamnată la pedeapsa cu închisoare chiar și de prima instanța competentă de a judeca cauza penală, se consideră deținută în instituția penitenciară cu statut de condamnat, nu ca și prevenit.

Concluzia dată derivă din jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului referitor la aplicarea prevederilor art. 5 (1) lit. a) din Convenție (*cauza Kalașnicov vs. Moldovei, cauza Drăniceru vs. Moldovei, cauza Wemhoff vs. Germania, § 9; cauza Labita vs. Italia [MC], hotărârea din 6 aprilie 2000, § 147; cauza Solmaz vs. Turcia, hotărârea din 16 ianuarie 2007, § 23-24*).

Curtea Europeană a apreciat că, după pronunțarea unei hotărâri de condamnare, privarea de libertate a unei persoane, chiar în timpul judecării propriului apel, este întemeiată pe cazul specificat în art. 5 § 1 lit. a) din Convenția europeană, neavând drept scop aducerea unei persoane în fața autorității competente, după cum prevede art. 5 § 1 lit. c).

Totodată, în conformitate cu pct. 4 lit.c) din Hotărârea nr. 3 din 23.02.2016 a Curții Constituționale a Republicii Moldova, ”privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor (3), (5), (8) și (9) ale articolului 186 din Codul de procedură penală (*termenul arestului preventiv*)” (în redacție de până la modificare prin Legea nr.100 din 26.05.2016 (în vigoare 29.07.2016, Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 232-244 art. 490 din 29.07.2016), Curtea a hotărât că, ”**efectele prezentei hotărâri nu se extind asupra persoanelor care se află în stare de arest, în privința cărora există o sentință de condamnare, iar cauza se examinează în instanța de apel.**”

Or, măsura preventivă încetează odată cu pronunțarea sentinței de condamnare cu aplicarea pedepsei privative de libertate.

Astfel, Colegiul penal constată că, la examinarea cauzei în apel, persoana este deținută în condițiile admise de articolul 5 § (1) lit. a) din Convenția Europeană, având

la bază condamnarea pronunțată de către un tribunal competent, chiar și prin sentința de prima instanță.

Așadar, nu este necesară prelungirea arestării atât timp cât sentința de condamnare la privațiune de libertate nu este anulată de către instanța de apel.

Colegiul penal conchide ca fiind justă soluția pronunțată prin încheiere din 29 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, privind respingerea cererii apărătorului inculpatului privind înlocuirea măsurii preventive arest preventiv aplicată inculpatului odată cu pronunțarea sentinței de condamnare a ultimului la pedeapsa cu închisoare, depusă la etapa judecării cauzei penale în ordine de apel, ori la această etapă inculpatul se află în situația admisă de prevederile art. 5 § (1) lit. a) din Convenția Europeană, având la bază condamnarea pronunțată prin sentința din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, inculpatul, executând pedeapsa cu închisoare aplicată.

7. În altă ordine de idei, Colegiul penal atestă că, prin încheierea atacată cu recurs, instanța de apel nu a înrăutățit situația inculpatului cauza căruia se examinează în ordine de apel, ori instanța de apel nu a aplicat, nu a prelungit, cât și nu a înlocuit măsura preventivă aplicată anterior inculpatului în vederea înăspririi acesteia, iar în asemenea circumstanțe, potrivit prevederilor art. 196 alin.(2), 329 alin.(2) raportate atât la prevederile art. 420 alin.(2), cât și art. 437 alin.(2) Cod de procedură penală, încheierea instanței de apel nu se supune recursului separat și poate fi atacată numai o dată cu decizia ce va fi pronunțată pe fondul apelului examinat.

Pe cale de consecință, Colegiul penal conchide că încheierea din 29 mai 2023 a Curții de Apel Comrat, privind respingerea cererii avocatului privind înlocuirea măsurii preventive sub formă de arest preventiv aplicată inculpatului la adoptarea sentinței de condamnare, nu poate fi atacată separat cu recurs, circumstanță care duce la respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

8. În conformitate cu art.196 alin.(2), 449 alin. (1) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție, -

d e c i d e:

Respinge ca inadmisibil recursul declarat de avocatul Igor Șcheau împotriva încheierii din 29 mai 2023 a Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat, în privința inculpatului Crețu Alexandru XXXX.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la 23 iunie 2023.

Președinte

Ion Guzun

Judecători

Sergiu Daguța

Ghenadie Eremciuc